

SOP: Ghi nhận chi phí dự kiến (accrual) trước khi xuất hóa đơn

Tài liệu thực chiến ERP • AI-X — ai-x.vn • Cập nhật 2026-05-23 07:45:00

Phiên bản PDF miễn phí — liên hệ AI-X để nhận bộ biểu mẫu điền sẵn & tư vấn lộ trình.

1. Tên SOP

SOP-ACCRUAL-04 — Ghi nhận chi phí dự kiến (accrual) trước khi xuất hóa đơn (ngành logistics/forwarder)

2. Mục đích

Đảm bảo mọi chi phí mua dịch vụ liên quan đến một lô hàng — local charge, phí đại lý, phí trucking, phí thủ tục hải quan (customs) — được ước tính và ghi nhận dự kiến (accrual) ngay khi phát sinh nghĩa vụ, thay vì chỉ ghi nhận khi hóa đơn từ nhà cung cấp về đến kế toán (có thể trễ nhiều tuần). SOP quy định cách ước tính chi phí dự kiến theo từng loại dịch vụ, cách đối chiếu khi hóa đơn thực tế về, và cách xử lý chênh lệch — để không xuất hóa đơn cho khách hàng dựa trên lợi nhuận ảo do thiếu chi phí.

Lợi nhuận 18% trên giấy — thực tế chỉ còn 8% Không có accrual Hóa đơn phí đại lý về sau 3 tuần → Đã xuất hóa đơn khách, không sửa được Ghi accrual ngay Ước tính dựa trên bảng giá tham khảo → Báo cáo lợi nhuận gần đúng thực tế

3. Phạm vi áp dụng

Áp dụng cho toàn bộ chi phí mua dịch vụ từ bên thứ ba liên quan đến một lô hàng: local charge tại cảng/sân bay, phí đại lý nước ngoài, phí vận chuyển nội địa (trucking), phí thủ tục hải quan. Không bao gồm chi phí nhân sự nội bộ hay chi phí vận hành chung của công ty.

4. Thuật ngữ và định nghĩa

--	--

Accrual (Chi phí dự kiến)	Việc ghi nhận một khoản chi phí vào sổ sách ngay khi nghĩa vụ phát sinh, dựa trên ước tính, trước khi có hóa đơn chính thức từ nhà cung cấp.
Local charge	Các khoản phí phát sinh tại cảng/sân bay địa phương (phí xếp dỡ, phí lưu kho, phí chứng từ...).
Phí đại lý (Agent Fee)	Chi phí trả cho đại lý tại nước ngoài xử lý lô hàng ở đầu nhận.
Lợi nhuận ảo	Tình huống báo cáo lợi nhuận của một lô hàng bị thổi phồng do thiếu ghi nhận đầy đủ chi phí thực tế, thường vì chưa nhận được hóa đơn.
Đối chiếu accrual (True-up)	Việc so sánh chi phí đã ước tính với hóa đơn thực tế khi nhận được, điều chỉnh chênh lệch vào sổ sách.

5. Vai trò tham gia

Nhân viên vận hành	Ước tính chi phí dự kiến cho từng loại dịch vụ ngay khi phát sinh nghĩa vụ, dựa trên bảng giá tham khảo.
Kế toán	Ghi nhận accrual vào sổ sách, đối chiếu với hóa đơn thực tế khi nhận được.
Quản lý vận hành	Duy trì bảng giá tham khảo cho các loại chi phí thường xuyên, phê duyệt các trường hợp chênh lệch lớn.
Nhà cung cấp dịch vụ (đại lý, hãng xe, hải quan)	Cung cấp hóa đơn chính thức đúng hạn theo thỏa thuận.
CEO/BOD	Rà soát tỷ lệ chênh lệch giữa accrual và thực tế định kỳ, đảm bảo báo cáo lợi nhuận đáng tin cậy.

6. Ma trận RACI

R = Responsible · A = Accountable · C = Consulted · I = Informed

Hoạt động | NV vận hành | Kế toán | Quản lý vận hành | Nhà cung cấp dịch vụ | CEO/BOD

Ước tính chi phí dự kiến (accrual) | R/A | C | I | I | I

Ghi nhận accrual vào sổ sách | I | R/A | I | I | I

Duy trì bảng giá tham khảo | C | C | R/A | I | I

Đối chiếu accrual với hóa đơn thực tế | I | R/A | I | C | I

Xử lý chênh lệch lớn giữa accrual và thực tế | C | R | A | C | I

Rà soát tỷ lệ chênh lệch định kỳ | I | C | R | I | A

7. Dữ liệu đầu vào

Bảng giá tham khảo cho từng loại chi phí (local charge, phí đại lý, trucking, hải quan) theo tuyến/cảng, lệnh vận chuyển/booking liên quan, hóa đơn thực tế từ nhà cung cấp khi nhận được.

8. Quy trình từng bước

Bước 1 — Xây dựng và duy trì bảng giá tham khảo. Quản lý vận hành tổng hợp mức giá trung bình cho từng loại chi phí theo tuyến/cảng dựa trên lịch sử giao dịch, cập nhật định kỳ.

Bước 2 — Ước tính chi phí dự kiến ngay khi phát sinh nghĩa vụ. Ngay khi một dịch vụ được sử dụng (ví dụ xe tải đã vận chuyển nội địa, đại lý đã xử lý lô hàng), nhân viên vận hành ước tính chi phí dựa trên bảng giá tham khảo.

Bước 3 — Ghi nhận accrual vào hồ sơ lô hàng. Kế toán ghi nhận khoản chi phí ước tính này vào sổ sách, gắn với đúng lô hàng, đánh dấu là "chi phí dự kiến - chưa có hóa đơn".

Bước 4 — Tính lợi nhuận sơ bộ dựa trên accrual. Khi cần báo cáo lợi nhuận lô hàng trước khi có đầy đủ hóa đơn, sử dụng chi phí accrual thay vì bỏ qua khoản chi phí đó.

Bước 5 — Nhận hóa đơn thực tế từ nhà cung cấp. Theo dõi và nhắc nhà cung cấp gửi hóa đơn đúng hạn đã thỏa thuận.

Bước 6 — Đối chiếu accrual với hóa đơn thực tế (true-up). So sánh số tiền đã ước tính với hóa đơn thực nhận, xác định chênh lệch.

Bước 7 — Điều chỉnh sổ sách theo chênh lệch. Nếu chênh lệch nhỏ, điều chỉnh trực tiếp; nếu chênh lệch lớn, xác minh nguyên nhân trước khi điều chỉnh chính thức.

Bước 8 — Cập nhật bảng giá tham khảo nếu có xu hướng lệch thường xuyên. Nếu accrual liên tục thấp/cao hơn thực tế cho một loại chi phí, điều chỉnh lại mức tham khảo.

Bước 9 — Rà soát tỷ lệ chênh lệch giữa accrual và thực tế định kỳ. Quản lý vận hành và kế toán tổng hợp hàng tháng, đánh giá độ chính xác của việc ước tính để cải thiện.

Vòng lặp Accrual → Đối chiếu → Điều chỉnh Ước tính accrual Nhận hóa đơn thực tế Đối chiếu & điều chỉnh

9. Điểm kiểm soát và điều kiện phê duyệt

Công bố báo cáo lợi nhuận lô hàng trước khi có đủ hóa đơn	Đã có accrual đầy đủ cho mọi khoản chi phí dự kiến liên quan
Ghi nhận chính thức chi phí khi có hóa đơn	Đã đối chiếu với accrual, chênh lệch đã được giải thích
Điều chỉnh accrual chênh lệch lớn	Có xác minh nguyên nhân, phê duyệt của Quản lý vận hành

Cập nhật bảng giá tham khảo

Dựa trên dữ liệu thực tế đủ độ tin cậy, có phê duyệt của Quản lý vận hành

10. Ngoại lệ và cách xử lý

Dịch vụ chưa từng sử dụng trước đây, không có dữ liệu tham khảo: liên hệ trực tiếp nhà cung cấp để có ước tính sơ bộ trước khi ghi accrual, ghi chú rõ đây là ước tính lần đầu, độ tin cậy thấp hơn bình thường. Nhà cung cấp trễ hóa đơn quá lâu (quá 60 ngày): báo cáo Quản lý vận hành, cân nhắc chốt accrual thành chi phí chính thức tạm thời để không treo mãi ở trạng thái dự kiến. Phát hiện chênh lệch lớn bất thường giữa accrual và hóa đơn thực tế: không tự động điều chỉnh, phải xác minh với nhà cung cấp trước, có thể là lỗi hóa đơn từ phía họ.

11. KPI cần theo dõi

Mức mục tiêu tham khảo.

Tỷ lệ chi phí có accrual đầy đủ trước khi báo cáo	$\text{Chi phí có accrual} \div \text{Tổng chi phí cần ghi nhận}$	$\geq 95\%$
Độ chính xác accrual (chênh lệch với thực tế)		Accrual – Thực tế
Thời gian trung bình nhận hóa đơn từ nhà cung cấp	Từ lúc phát sinh dịch vụ đến lúc nhận hóa đơn	Theo thỏa thuận với từng nhà cung cấp
Tỷ lệ lô hàng có "lợi nhuận ảo" phát hiện sau	$\text{Số lô hàng phải điều chỉnh lợi nhuận đáng kể} \div \text{Tổng số lô}$	Giảm dần theo tháng

12. Hồ sơ và biểu mẫu liên quan

Bảng giá tham khảo theo loại chi phí/tuyến, Phiếu ghi nhận accrual theo lô hàng, Bảng đối chiếu accrual và hóa đơn thực tế, Dashboard độ chính xc accrual và lợi nhuận ảo.

13. Đầu ra và tiêu chí hoàn thành

Mọi lô hàng có chi phí dịch vụ được ước tính và ghi nhận đầy đủ trước khi báo cáo lợi nhuận sơ bộ; accrual được đối chiếu với hóa đơn thực tế và điều chỉnh kịp thời; có dashboard theo dõi độ chính xác accrual để cải thiện liên tục cách ước tính.

14. Ví dụ thực tế của một công ty forwarder

Ví dụ minh họa mang tính mô phỏng, không phải số liệu thống kê chính thức.

Một lô hàng đã hoàn tất giao nhận và được xuất hóa đơn cho khách hàng với báo cáo lợi nhuận 18%. Ba tuần sau, hóa đơn phí đại lý tại cảng đến mới về, phát hiện chi phí này chưa từng được ghi nhận — biên lợi nhuận thực tế của lô hàng chỉ còn khoảng 8%. Vì hóa đơn cho khách hàng đã xuất và không thể điều chỉnh lại, công ty phải chấp nhận khoản chênh lệch này là tổn thất. Sau khi áp dụng SOP, ngay khi đại lý xác nhận đã xử lý lô hàng,

nhân viên vận hành ước tính chi phí dựa trên bảng giá tham khảo và ghi nhận accrual ngay — báo cáo lợi nhuận sơ bộ đã phản ánh đúng gần với thực tế trước khi xuất hóa đơn cho khách hàng.

15. Checklist áp dụng nhanh

- ☐ Có bảng giá tham khảo cho các loại chi phí thường xuyên theo tuyến/cảng.
- ☐ Chi phí dự kiến được ước tính và ghi nhận ngay khi phát sinh nghĩa vụ, không chờ hóa đơn.
- ☐ Báo cáo lợi nhuận lô hàng luôn dựa trên đầy đủ accrual, không bỏ sót chi phí chưa có hóa đơn.
- ☐ Accrual được đối chiếu với hóa đơn thực tế ngay khi nhận được.
- ☐ Chênh lệch lớn giữa accrual và thực tế được xác minh nguyên nhân trước khi điều chỉnh.
- ☐ Bảng giá tham khảo được cập nhật khi phát hiện xu hướng lệch thường xuyên.
- ☐ Có dashboard theo dõi độ chính xác accrual được rà soát định kỳ.

Xem thêm: Bộ công cụ ghi nhận chi phí dự kiến (accrual) — bộ công cụ đi kèm SOP này.

AIX • TƯ VẤN TRIỂN KHAI ERP & AI

Cần bộ SOP này chạy trên hệ thống thực tế?

AI-X thiết kế lộ trình ERP & AI 90 ngày riêng cho doanh nghiệp của bạn:
chuẩn hóa dữ liệu — SOP số hóa — dashboard điều hành.

ai-x.vn/contactus

Tài liệu phát hành miễn phí bởi AI-X (ai-x.vn). Vui lòng không chỉnh sửa nội dung khi chia sẻ lại.